

«Քայլ առ քայլ» բարեգործական հիմնադրամ

«Նախադպրոցական հաստատության մանկավարժական աշխատողների մասնագիտական կարողությունների և հմտությունների զարգացման» ծրագիր

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Թեմա՝ ԷՔՍԿՈՒՐՍԻԱՆԵՐԻ և ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԱՅՑԵՐԻ ԴԵՐԸ ՍԱՆԵՐԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԳՈՐԾՈՒՄ

Դաստիարակ՝ Թերեզա Մուսիկյան

Մանկապարտեզ՝ Արենի համայնքի Ագարակաձոր բնակավայրի ՀՈԱԿ մանկապարտեզ

2023թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ.....	3
ԳԼՈՒԽ 1.	5
ԷՔՍԿՈՒՐՍԻԱՆ ՈՐՊԵՍ ԿՐԹԱԴԱՍՏԻԱՐԱԿԶԱԿԱՆ.....	5
ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՁԵՎ.....	5
1.1 Էքսկուրսիաների՝ կառուցվածքը, կազմակերպման ձևերն ու մեթոդները.....	6
1.2 Էքսկուրսիաների և մշակույթային այցերի դերը սաների զարգացման գործում.....	10
ԳԼՈՒԽ 2.	14
ԷՔՍԿՈՒՐՍԻԱՆԵՐԻ և ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԱՅՑԵՐԻ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ՝ ԻՄ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՓՈՐՁԻՑ.....	14
ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ.....	17
ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ.....	18

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Նախադպրոցական տարիքը անձի ձևավորման կարևորագույն փուլերից մեկն է, ուստի շատ կարևոր է տարբերակել, թե այս շրջանում երեխային ինչ է պետք սովորեցնել, հաղորդել, և առավել կարևոր է, թե ինչպես, ինչ մեթոդներով ու ձևերով դա անել:

Նախադպրոցական տարիքի յուրաքանչյուր երեխա հետաքրքրասեր և անհագ է իրեն շրջապատող աշխարհի նկատմամբ և սպունգի պես կլանում է գիտելիքները: Այս տարիքում ամեն ինչ հետաքրքիր է երեխային և նա ակտիվորեն ընկալում է աշխարհը, հետևաբար երեխայի տարիքային այս առանձնահատկությունը պետք է առավելագույնս ճիշտ օգտագործվի նախադպրոցական ուսումնական հաստատությունում իրականացվելիք կրթադաստիարակչական գործունեության ընթացքում: Հենց այս ժամանակահատվածում կարևոր է երեխաների մեջ սերմանել սեր հայրենիքի, բնության նկատմամբ, հետաքրքրություն առաջացնել նրա մշակութային արժեքների նկատմամբ, զարգացնել պատկերացումները անձի, հասարակության մասին: Այսպիսի կարողունակությունների ձևավորմանը մեծապես նպաստում են պարբերաբար կազմակերպվող էքսկուրսիաները և մշակութային այցերը: Ուսումնական և դաստիարակչական այս առանձնահատուկ ձևը հնարավորություն է տալիս բնական պայմաններում դիտարկել առարկաները և երևույթները: Միաժամանակ երեխայի մոտ ակտիվացնում է մտավոր ակտիվությունն ու հուզական ոլորտը:

Էքսկուրսիաներն ու մշակութային այցերը տեսարժան վայրերի, թանգարանների գրադարանների, թատրոնների, արտադրական ձեռնարկությունների, պատմամշակութային կոթողների և բնության գիրկ այցելություններն են՝ ուսումնադաստիարակչական նպատակներով: Էքսկուրսիաների էությունը կայանում է ցուցադրման և բացատրման համակցության մեջ: Այն զննական մեթոդ է: Էքսկուրսիաները և մշակութային այցերը գործունեության այն ձևերն են, որոնք երեխաներին իսկապես դուր են գալիս:

Նպատակը. կարևորել ուսուցման ու դաստիարակության տվյալ գործունեության ձևը, ներկայացնել դրանց արդյունավետությունը սանի զարգացման գործում: Նպատակի իրականացման համար մեր առջև դրել ենք հետևյալ խնդիրները.

- Ներկայացնել էքսկուրսիան որպես կրթադաստիարակչական գործունեության ձև,
- Ցույց տալ էքսկուրսիաների կառուցվածքը, կազմակերպման ձևերն ու մեթոդները,
- Բացահայտել էքսկուրսիաների և մշակույթային այցերի դերը սաների զարգացման գործում:

Աշխատանքը բաղկացած է **բովանդակությունից, ներածությունից, 2 գլխից, եզրակացությունից, գրականության ցանկից:**

ԳԼՈՒԽ 1.

ԷՔՍԿՈՒՐՍԻԱՆ ՈՐՊԵՍ ԿՐԹԱԴԱՍՏԻԱՐԱԿԶԱԿԱՆ

ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՁԵՎ

Կրթության և դաստիարակության ձևերի և մեթոդների շարքում, երբ ուսումնասիրում ենք որևէ կրթական ծրագիր կամ մեթոդական ձեռնարկ, ուղեցույց (հատկապես ռուսական գրականության մեջ), ապա շատ դեպքերում առաջին տեղում էքսկուրսիան է: Պատմությունը չի պահպանել հիշատակում, թե ե՞րբ և ո՞ւմ կողմից է իրականացվել առաջին էքսկուրսիան ընդհանրապես, բայց մենք հաստատ գիտենք, որ որպես ուսումնական մեթոդ, էքսկուրսիաները սկսեցին ներմուծվել կրթական գործում Արևմտյան Եվրոպայի և Ռուսաստանի մանկավարժների կողմից 18-ի դարի վերջին և 19-րդ դարի սկզբին: Ուսուցման այս ամենահետաքրքիր ձևի անվանումը գալիս է լատիներեն՝ «էքսկուրսիա» բառից, այն ի սկզբանե նշանակում էր «արշավանք»:

Էքսկուրսիան կրթական կամ ժամանցային նպատակով կազմակերպված կոլեկտիվ ուղևորություն, զբոսանք, շրջագայություն է դեպի բնություն, արդյունաբերական կամ կրթական կառույցներ, տեսարժան վայրեր:

Էքսկուրսիայի էությունը կայանում է ցուցադրման և բացատրման համադրության մեջ: Եթե այդ համադրությունից բացակայի ցուցադրումը, ապա այն կվերածվի պարզապես զրույցի: Իսկ եթե էքսկուրսիան զուրկ լինի բացատրությունից, ապա ցուցադրումն էլ իր հերթին կվերածվի ուղղակի տեսարժան վայրի այցելության: Ուսուցման կազմակերպման այս ձևը կիրառելի է նաև ն/դ ուսումնական հաստատություններում, որպես աշխարհաճանաչողական գիտելիքների հաղորդման միջոց: Հետևաբար ուսումնադաստիարակչական գործընթացում գիտելիքի հաղորդումը ցանկալի է պարբերաբար կատարել էքսկուրսիաների միջոցով՝ նկատի ունենալով, որ այդ ձևով յուրացումն ավելի կայուն ու խորն է լինում, իսկ գիտելիքի փոխանցումը ավելի աշխուժ հետաքրքիր է դառնում: Այն ինչը տեսնում է սանը, տպավորվում է նրա գիտակցության մեջ դաստիարակի պատմածի, բացատրածի,

որոշակի իրադրությունների, երևույթների, փաստերի, շնորհիվ: Դաստիարակը ցուցադրելով միաժամանակ սովորեցնում է ճիշտ ընկալել տեսածը:

Այսպիսով էքսկուրսիաները օգնում են ն/դ տարիքի սաներին պատկերացում կազմել շրջապատող աշխարհի մասին՝ հենց լսածը տեսնելու, վերացականը ակնառու-պատկերավորի փոխարինելու, որոշակի իրադարձությանը մասնակից լինելու միջոցով:

1.1 Էքսկուրսիաների՝ կառուցվածքը, կազմակերպման ձևերն ու մեթոդները

Էքսկուրսիայի ընթացքում մանկապարտեզի դաստիարակը կիրառում է մանկավարժական հատուկ տեխնիկա և մեթոդներ: Էքսկուրսիան բնույթով աշխույժ է և հուզիչ, դաստիարակը պետք է խուսափի պաշտոնական ուսուցումից: Էքսկուրսիայի ընթացքում դաստիարակի՝ սաների հետ շփվելու ոճը պետք է լինի ավելի անկեղծ ու նուրբ: Սաները պետք է գիտելիք ձեռք բերեն առանց նույնիսկ դա գիտակցելու:

Էքսկուրսիայի բովանդակությունը պարտադիր պետք է համապատասխանի երեխաների տարիքին և հետաքրքրություններին: Պետք է սահմանափակվի առարկաների թիվը, որոնց վրա կենտրոնացված է ուշադրությունը: Այսպիսով, կրտսեր խմբում, բնության գրկում էքսկուրսիայի ժամանակ, պետք է կենտրոնանալ միայն մեկ առարկայի վրա, օրինակ, նմանատիպ զբոսանքի ժամանակ, ուշադրություն է գրավում խոտը, ծառերի ու թփերի ուռած բողբոջները և հալված ձյան ջրափոսերը: Ավելի մեծ նախադպրոցական տարիքի սաներին կարող է տրվել հետազոտական բնույթի առաջադրանք՝ գտնեն գարնան բոլոր նշանները այգում կամ տեղանքում և այնուհետև արտացոլեն դրանք: Յուրաքանչյուր տարիքային խումբ ունի էքսկուրսիաների իր առանձնահատկությունները:

Կազմակերպչական պահեր: Իհարկե, էքսկուրսիա կազմակերպելը ավելի դժվար է, քան ավանդական խմբային պարապմունքը: Նրա հաջողությունը կախված է դաստիարակի պատրաստվածությունից:

Դաստիարակի պատրաստումը հիմնականում Լակոտրտիայի նպատակի և ծրագրի բովանդակության ընտրությունն է: Դաստիարակը նախօրոք մտածում է միջոցառման բոլոր պահերի մասին (ներառյալ ճանապարհին անցկացրած ժամանակը), որոշում է իր հետ վերցնել օգնական (դայակ, մեթոդիստ, մեկ այլ ուսուցիչ, ծնողներից մեկը): Որքան էլ դաստիարակին ծանոթ լինի էքսկուրսիայի վայրը, նա նախապես գնում է էքսկուրսիայի վայրը և անհրաժեշտության դեպքում պատրաստում անհրաժեշտ նյութեր (օրինակ, զամբյուղներ՝ այգի այցելելու համար, թուղթ, մատիտ և այլն): Լավ է երեխաներին ներգրավել անհրաժեշտ նյութերի պատրաստմանը. դա կօգնի հետաքրքրություն առաջացնել գալիք իրադարձության նկատմամբ: Նա նաև սահմանում է էքսկուրսիայի առանձին մասերի անցկացման հաջորդականությունը, վայրերը, կոլեկտիվ և առանձին դիտարկումների և հանգստանալու համար:

Կարևոր է նաև ճիշտ ընտրված ուղին դեպի դիտարկման օբյեկտ՝ այն չպետք է հոգնեցուցիչ լինի և սաներին շեղի ծրագրված նպատակից: Ընտրված ուղին պետք է լինի 2-5 կմ (կախված սաների տարիքային խմբից և ֆիզիկական հնարավորություններից): Դեպի ընտրված վայր (միակողմանի) ճանապարհորդության տևողությունը միջին խմբում չպետք է գերազանցի 30 րոպե, ավագ խմբում՝ 40-50 րոպե: Իհարկե, պետք է հաշվի առնել եղանակային պայմանները և ճանապարհի առանձնահատկությունները: Դաստիարակը ուշադրություն է դարձնում նաև սաների հագուստին, դրանք պետք է համապատասխանեն տարվա եղանակին և վայրին: Էքսկուրսիային մասնակցող երեխաների թիվը կրկին կախված է նրանց տարիքից, որքան փոքր են երեխաները, այնքան փոքր պետք է լինի նրանց թիվը: Այսպիսով, կրտսեր նախադպրոցական մակարդակում նպատակահարմար է իրականացնել գործողություններ 6-12 հոգուց բաղկացած ենթախմբի հետ: Եթե էքսկուրսիան ենթադրում է տրանսպորտով ճանապարհորդություն, ապա դաստիարակը և նախադպրոցական ուսումնական հաստատության ղեկավարությունը պետք է նախապես պատրաստեն համապատասխան փաստաթղթերը (պատվեր, անվտանգության ճեպագրույց, նախադպրոցականների ցուցակ և այլն), իսկ եթե որևէ արտադրամաս,

կազմակերպություն կամ հաստատություն են այցելելու, ապա պետք է համապատասխան պայմանավորվածություն ձեռք բերեն, զեկուցեն և ստանան թույլտվություն:

Էքսկուրսիայի անցկացման մեթոդները: Էքսկուրսիաների կազմակերպման և անցկացման մեթոդներին ներկայացվող պահանջները.

- Բովանդակության համապատասխանությունը երեխաների հետաքրքրություններին,
- Թեմային ուղղված լինելը (ոչ մի պատահական երևույթ չպետք է շեղի սանի ուշադրությունը հիմնականից,
- Չպետք է ունենա պարապմունքի ավանդական ձև,
- Դաստիարակի նախապատրաստում,
- Նախապես որոշել այն խոսքի ձևերը, որոնք առաջարկվելու են,
- Էքսկուրսիայից հետո դիտել նկարներ, վարել զրույց, դիդակտիկ խաղ, նկարել տպավորությունները
- Էքսկուրսիաների քանակի պլանավորում

Էքսկուրսիա կազմակերպելիս և անցկացնելիս պետք է հիշել, որ նույնիսկ հետաքրքիր տեղեկատվության մեծ քանակությունը հանգեցնում է ուշադրության թուլացման: Առաջարկվում են նախադպրոցական տարիքի երեխաների ուշադրությունը պահպանելու հետևյալ եղանակները.

- Տեսարժան վայրերի ցուցադրում, որոնք պետք է տարբերվեն ճշգրտությամբ, պատկերավորությամբ:
- Տեսողական միջոցների օգտագործում դրանք օգտագործելիս լսողական ընկալումն անցնում է տեսողականի, ստեղծվում է սթրեսի որոշակի թուլացում:
- Կատակներ, հումոր:
- Հարց-պատասխան

Էքսկուրսիան հետաքրքիր լինելու համար ուսուցիչը պետք է պատրաստի բանաստեղծություններ, հանելուկներ, ասացվածքներ, խաղեր:

Էքսկուրսիայի կառուցվածքը: Էքսկուրսիա մշակելիս կարևոր է առաջադրել և լուծել ուսումնական, կրթական և զարգացնող բնույթի մի շարք խնդիրներ: Դաստիարակը պլանավորում է էքսկուրսիա՝ ելնելով ծրագրի պահանջներից և շրջակա տարածքի առանձնահատկություններից:

- ներաճական զրույց
- կոլեկտիվ դիտարկում
- երեխաների անհատական ինքնագործունեություն
- նյութերի հավաքածու
- մանկական խաղեր հավաքված նյութով
- Եզրափակիչ մաս:

Պատրաստվելով գալիք էքսկուրսիային՝ դաստիարակը նախադարձականներին նախապես տեղեկացնում է էքսկուրսիայի նպատակը, թե ո՞ր են գալու և ինչու՞, ի՞նչ են պարզելու: Անհրաժեշտ է նաև սաների հետ քննարկել անձանոթ վայրում վարքի կանոնների պահպանման մասին:

Հիմնական մասում՝ բացի դաստիարակի ցուցադրումներից, տեղեկտվության տրամադրումից պետք է սաներին նաև հնարավորություն տալ բավարարել իրենց հետաքրքրությունը՝ ինքնուրույն և ազատ դիտումներ կատարելով:

Եզրափակիչ փուլի հիմնական նպատակը արդյունքների ամփոփումն է: Էքսկուրսիան ավարտվելուց հետո, դաստիարակն ու սաները պարտադիր վերլուծում, ամփոփում են էքսկուրսիան. ամփոփում են ճանաչողական գործունեության արդյունքները, տալիս են հուզական գնահատական, արտահայտում վերաբերմունքը, տպավորությունները նաև կատարում ստեղծագործական աշխատանք (հատկապես բնության էքսկուրսիայի ընթացքում հավաքված նյութերով):

1.2 Էքսկուրսիաների և մշակութային այցերի դերը սաների զարգացման գործում

Էքսկուրսիաների և մշակութային այցերի դերը սաների զարգացման գործում չափազանց կարևոր են , քանի որ դրանք ուսումնադաստիարակչական գործընթացում ապահովում են ուսուցման, զարգացման և դաստիարակման փոխադարձ կապը:

Ուսուցում. Էքսկուրսիաներն ու մշակութային այցերը նպաստում են աշխարհընկալմանն ու ճանաչմանը , սաների միտքը հարստացնում են նոր տպավորություններով, քանի որ նրանք անմիջականորեն դիտում և ճանաչում են այնպիսի առարկաներ և երեկոյթներ, ինչպիսիք հնարավոր չէ բերել մանկապարտեզ տեսնել առօրյայում: Այն հետաքրքրություն է առաջացնում դեպի իրենց շրջապատի բույսերը, կենդանիները, հասարակական երևույթները, մարդու աշխատանքը բնության և հասարակության մեջ. այսպիսով նախադարոցականները ստանում են նոր գիտելիքներ որոշակի թեմայի վերաբերյալ՝ ընդլայնելով մտահորիզոնը:

Բացի աշխարհընկալման զարգացումից, էքսկուրսիաները բացառիկ նշանակություն ունեն նաև երեխաների խոսքի զարգացման առումով, քանի որ դրանք խթանում են հաղորդակցվելու ցանկությունը, հարստացնում բառապաշարը, կապակցված խոսքը, երկխոսելու ունակությունները: Հայտնի ռուս մեծ մանկավարժ Ուշինսկին գտնում էր, որ խոսքը չի կարող զարգանալ առանց մտքի, իսկ միտքը զարգանում է, եթե մտքի առարկայի մասին երեխան պարզ ու կոնկրետ պատկերացում ունի: Ու այլ կերպ հնարավոր չէ նոր բառերի յուրացումն այնքան կայուն դարձնել, որքան էքսկուրսիայի և մշակութային այցերի միջոցով, որովհետև այստեղ բառը կապվում է տվյալ հասկացության, իրի կամ երևույթի դիտման ու զննման հետ, դառնում է կոնկրետ ու որոշակի:

Զարգացում. բոլոր տեսակի էքսկուրսիաները նպաստում են սանի մտածողության զարգացմանը վերլուծելու, ընդհանրացնելու, դասակարգելու և պատճառահետևանքային կապեր հաստատելու, ինչպես նաև ակտիվացնում են սանի ուշադրությունը, դիտողականությունը, հիշողությունը, զգայական ունակությունները: Իսկ թանգարանների, թատրոնների և ճարտարապետական հուշարձանների

այցելությունները զարգացնում են ստեղծագործական երևակայությունը, գեղեցիկը տեսնելու և գնահատելու ունակությունը, գեղագիտական ճաշակը: Էքսկուրսիաները նաև զարգացնում են շարժողական ակտիվությունը:

Դաստիարակում. գործունեության այս ձևը նպաստում է սաների բարոյական, հայրենասիրական դաստիարակությանը, ձևավորում գեղագիտական զգացմունքները և հուզական արձագանք շրջապատի և դրանում տեղի ունեցող իրադարձությունների հանդեպ: Էքսկուրսիաները ձևավորում են նաև գիտակցական կարգապահություն և կազմակերպվածություն, վարքի ճիշտ դրսևորումներ դրսում, հասարակական վայրերում, դաստիարակի կարգադրություններին հետևելու և կատարելու ունակություններ: Նախադպրոցական տարիքի սանի զարգացման համար շատ կարևոր է էքսկուրսիաների բոլոր տեսակների կիրառումը, քանի որ դրանց համադրումը բերում է համակողմանի զարգացման:

Զբոսանք մանկապարտեզում. Թերևս առաջին էքսկուրսիան, որն առաջարկվում է Նախադպրոցականներին՝ սովորաբար կրտսեր առաջին և երկրորդ խմբի սաներին, շրջագայությունն է նրանց մանկապարտեզի տարածքում: Այս էքսկուրսիան սաներին սովորեցնում է կողմնորոշվել տարածքում, ծանոթացնում է հաստատության կառուցվածքին, դրական վերաբերմունք է զարգացնում աշխատողների նկատմամբ և ձևավորում հարգանք նրանց աշխատանքի նկատմամբ: Սովորաբար երեխաներին ցույց են տալիս խոհանոցը, բժշկական սենյակը, լվացքատունը և այլն՝ նախադպրոցականների ուշադրությունը հրավիրելով աշխատանքային գործիքների, պարագաների ու իրերի վրա:

Բնության էքսկուրսիաներ. Անհիշելի ժամանակներից մարդկությունը գնահատել է բնությունը՝ նրա մեջ տեսնելով ոչ միայն իր կերակրողին, այլև իմաստուն դաստիարակին: Բնության էքսկուրսիաները նպատակ ունեն նախադպրոցականներին ծանոթացնել բնաշխարհին, կուտակել պատկերացումներ նրա տարբեր երևույթների մասին: Ինչպես հայ մեծ մանկավարժ Խ. Աբովյանն է նկատել « Բնությունն իր բազմապիսի առանձնահատկություններով ու երևույթներով, իր պես-պես գույներով ու ձայներով, դրանց միջև եղած պատճառահետևանքային

զանազան կապերով, իր սքանչելի գեղեցկությամբ ու անկրկնելի ստեղծագործություններով ամենամեծ ուսուցչին է: Այդ ուսուցիչն ամենահեշտ ու դյուրին ձևով խոր ու կայուն կերպով սովորեցնում է ճանաչել բնությունը»:

Մշակութային այցեր. Բնության էքսկուրսիաներից ոչ պակաս կարևոր են նաև մշակութային այցերը թանգարաններ, հուշարձաններ, գրադարաններ, երաժշտական դպրոցներ, որոնք ընդլայնում են սաների մտահորիզոնը, սովորեցնում հասկանալ ն գնահատել արվեստը, ինչպես նաև ճանաչել հայրենի երկրի պատմությունը: Թանգարանները, գրադարանները կամ գեղարվեստի դպրոցները մշակութային արժեքների պահպանման, անցյալի հիշողությունը, օգտակար տեղեկությունները սերնդեսերունդ փոխանցելու միջոց են, իսկ մենք՝ մեծերս, պարզապես պարտավոր ենք պահպանել և փոխանցել գիտելիքներն ու մշակութային արժեքները մեր սաներին:

Արտադրական էքսկուրսիաները սաների մոտ զարգացնում են հետաքրքրություն տարբեր մասնագիտությունների նկատմամբ, խթանում՝ հարգալից վերաբերմունք գործարանների և այլ հաստատությունների աշխատողների աշխատանքի նկատմամբ: Նախադպրոցականները տեսնում են ոչ միայն արտադրական գործընթացը, այլև ծանոթանում, թե ինչպես են հասնում արտադրանքի որակին: Իսկ այն, որ արտադրողը պատասխանատու է այս կարևոր ցուցանիշի համար, սաներին հնարավորություն է տալիս հասկանալու, թե ի՞նչ է աշխատանքային պատասխանատվությունը: Արդյունաբերական էքսկուրսիաները շատ կարևոր են նաև հայրենասիրական առումով՝ երեխաները սկսում են հպարտանալ իրենց քաղաքով և երկրով:

Այսպիսով՝ էքսկուրսիաները և մշակութային այցերը սանի գեղարվեստաստեղծագործական և ճանաչողական մտածողության ձևավորմանը նպաստող գործունեության ձևերից են: Անկախ նրանից, թե ինչ բնույթ են կրում էքսկուրսիաներն ու մշակութային այցերը, դրանք օժտված են բարձր ազդեցությամբ և գիտելիքներով. զարգացնում են բառապաշարը, ձևավորում հետաքրքրասիրությունը, ինքնաճանաչումը, ինքագործունեությունը և նախաձեռնողականությունը, դաստիարակում են սեր դեպի բնությունը, դեպի

հայրենի երկիրը, դրանց տեսարժան վայրերը, հուշարձանները ձևավորում են գեղագիտական ճաշակ, նպաստում են միջնանձնային հարաբերությունների ձևավորմանը:

Բացի վերը նշվածից, կազմակերպված և անցկացված էքսկուրսիաները ինքնին ախտորոշման այնպիսի կախարդական միջոց են, որի օգնությամբ կարելի է շատ լավ դիտարկել և շտկել երեխաների վարքի խնդիրները, որոնք միշտ չէ, որ տեսանելի են սովորական պարապմունքների ժամանակ: Սա հիանալի միջոց է սաների դիտարկման և գնահատման մեթոդը կիրառելու համար: Էքսկուրսիայի ընթացքում տեսանելի են յուրաքանչյուր սանի և ամբողջ մանկավարժական թիմի առանձնահատկությունները: Հենց էքսկուրսիայի ժամանակ, երբ երեխաները չեն գտնվում իրենց սովորական միջավայրում կարելի է նկատել նաև դաստիարակի մասնագիտական գործունեության թերությունները, գնահատել մանկավարժական վարպետությունը:

ԳԼՈՒԽ 2.

ԷՔՍԿՈՒՐՍԻԱՆԵՐԻ և ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԱՅՑԵՐԻ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ՝ ԻՄ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՓՈՐՁԻՑ

Թեմա՝ Համագործակցային էքսկուրսիա դեպի աշնանային այգի՝ բերքահավաքի

Խումբ՝ ավագ

Նպատակը՝

- ձևավորել շրջակա միջավայրի, բնության նկատմամբ հուզական, հոգատար և համապատասխան վերաբերմունք,
- սովորեցնել ճանաչել ծառը՝ արտաքին տվյալներով
- հարստացնել երեխաների գիտելիքները մրգերի օգտագործման և օգտակարության վերաբերյալ:

Խնդիրները՝

- ձևավորել ճանաչողական ունակություններ՝ բուսական աշխարհի, տարվա եղանակների, բնության սեզոնային փոփոխությունների մասին,
- բնության մեջ ճիշտ վարքագիծ դրսևորելու կարողություն հաղորդել:

Ակնկալվող վերջնարդյունքները՝

- ճանաչի և անվանի միրգը, պտղատու ծառը,
- նկատի բնության գեղեցկությունը,
- դրսևորի հոգատար վերաբերմունք,
- կարևորի մարդու աշխատանքը բնության մեջ:

Պարապմունքի նախապատրաստում՝ պայմանավորվածություն այգեպանի հետ, նյութերի հավաքում՝ զամբյուղներ, պոլիէթիլենային տոպրակներ և այլն:

Ընթացքը՝

Խթանման փուլ՝ Սաներին տեղեկացնում ենք, որ նրանք գնալու են այգի՝ բերքահավաքի, հիշեցնում ենք բնության մեջ վարքի կանոնների մասին: Նախ առաջադրում ենք հանելուկ ծառի մասին: Յուրյ ենք տալիս ծառը և հարցնում.

-Ի՞նչ եք կարծում, ծառը շնչավոր է :

-Ինչպե՞ս է այն սնվում:

-Ապա նայեք , թե ի՞նչ մրգեր կան ծառերի վրա:

Իմաստի ընկալում՝ քանի որ այգին բավականին հեռու էր, այգում դաստիարակը ցուցադրմամբ ներկայացրեց ծառի կառուցվածքը, պտուղները, սաների ուշադրությունը հրավիրեց բնության գեղեցկությանը և բերքահավաքի գործընթացին: սաները հաճույքով մասնակցեցին բերքահավաքին, այգում երգեցին, խաղացին:

Կշռադասում՝ էքսկուրսիան ավարտվելուց հետո, երեխաների հետ վերլուծեցինք էքսկուրսիան: Առաջարկում ենք խաղ՝ „Գտիր ծառը,,: Խաղի նպատակն է ամրապնդել ծանոթ ծառատեսակների վերաբերյալ երեխաների ճանաչողությունը՝ արտաքին բնորոշ հատկանիշների նկարագրման միջոցով: Խաղն անցկացնում ենք այգում՝ նկարագրելով ծառի արտաքին հատկանիշները՝ բնի, ճյուղերի մեծությունը, տերևների ձևը, գույնը, պտուղը: Երեխաները պետք է գուշակեն ծառատեսակը:

Սաների հետ ցանկացած էքսկուրսիա, լինի դա թանգարան, գրադարան, դպրոց, այգի, պուրակ, արտադրամաս, երեխաների համար դառնում է հիշարժան իրադարձություն: Չէ՞ որ այն, սովորական առօրյայի համեմատությամբ բերում է բազմազանություն տալով և՛ գիտելիքներ, և՛ տպավորություն:

Այսպիսով, գործունեության այս ձևի կազմակերպման արդյունավետության և բազմաթիվ դրական կողմերի կողքին կա նաև մի փոքրիկ բացասական կողմ, այն է՝ էքսկուրսիաներից շատերը (հատկապես մշակութային այցերը, թատրոններ, թանգարաններ այցերը, կամ բնության էքսկուրսիաներից՝ այց կենդանաբանական այգի և այլն) ենթադրում են որոշակի ֆինանսական միջոցների ներդրում, որի հոգսը ոչ միշտ է կարողանում ուսումնական հաստատությունը հոգալ, և ավտոմատ կերպով այդ հոգսը ընկնում է ծնողի ուսերին: Հաճախ բախվում ենք՝ այնպիսի խնդրի, որ

ծնողը այդ ֆինանսավորումը դժվարանում է կատարել, ինչի պատճառով երբեմն չեղարկվում են որոշ պլանավորված էքսկուրսիաներ, կամ փոխարինվում դրանք՝ մեկ այլով, կամ լինում են դեպքեր, երբ երեխան չի մասնակցում (չնայած նրան, որ միշտ փորձում ենք գտնել ելքեր կամ միջոցներ, այդ երեխաներին էլ ներգրավելու համար), ինչը հակասում է մեր մի շարք խնդիրների լուծմանը, նպատակների իրականացմանը:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Այսպիսով, եկանք այն եզրակացության, որ նախադպրոցական ուսումնական հաստատությունում էքսկուրսիաները և մշակութային այցերը մանկավարժական գործընթացի կարևոր մասն են: Դրանք այցելություն են դեպի բնության գիրկ, տեսարժան վայրերը, գրադարաններ, թանգարաններ, արտադրամասեր ուսումնադաստիարակչական նպատակներով, որոնք հնարավորություն են ընձեռում ստանալ մեծաքանակ տեղեկատվություն, և հատկանշականն այն է, որ այս պարագայում ստացվող տեղեկությունն լինում է առավել տպավորիչ, հուզական, մնայուն, որովհետև փոխանցումն իրականացվում է անմիջական շփման և հաղորդակցման միջոցով:

Էքսկուրսիան պլանավորում, կազմակերպում է դաստիարակը, այն կարող է վարել դաստիարակը կամ էքսկուրսավարը, ում մեկնաբանմամբ սաները սովորում են ճիշտ ընկալել տեսածը, ցուցադրածը: Գործունեության այդ ձևերի ժամանակ մեծ բավականություն են ստանում թե՛ մեծերը, թե՛ փոքրերը: Սաների համար էքսկուրսիան ոչ միայն հետաքրքիր ժամանակ է, այլ նաև ուսումնադաստիարակչական գործունեություն, որը զարգացնում է մտածողությունը, ձևավորում է հուզական ոլորտը, դաստիարակում վարքի դրսևորման ձևեր, ինչպես նաև երեխաները ձեռք են բերում ֆիզիկական տոկունություն: Արդյունքում նախադպրոցական տարիքի երեխաների մոտ զարգանում են էսթետիկ զգացմունքներ, գեղագիտական ճաշակ, դաստիարակում են հարգանք ուրիշների աշխատանքի նկատմամբ, հայրենիքի նկատման, բնությունը գնահատելու և պաշտպանելու ցանկություն, ընդլայնվում է երեխաների մտահորիզոնը, ձևավորվում է աշխարհայացքը, նպաստում խոսքի զարգացմանը: Այն երեխաների մոտ ձևավորում է այնպիսի առանձնահատկություններ, ինչպիսիք են հանդուրժողականությունը, համագործակցությունը, փոխադարձ աջակցությունը, խնդրահարույց իրավիճակներում ինքնուրույն մտածողությունը, բաղդատական մտածողությունը, կողմնորոշումը, միջանձնային հարաբերությունների ձևավորումը, կոնֆլիկտների հաղթահարման որոշակի հմտությունները:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Էկոլոգիական դաստիարակությունը նախադպրոցական տարիքում, մեթոդական ուղեցույց մանկապարտեզների դաստիարակների համար, Երևան, 2007:
2. Կամենևա Լ.Ա., «Մանկապարտեզում երեխաներին բնությանը ծանոթացնելու մեթոդները»:
3. Կոնդրաշովա Մ.Ա., «Նախադպրոցականների էկոլոգիական կրթությունը պարապմունքներին և առօրյա կյանքում», Մեթոդական ուղեցույց, 1991:
4. Նախաշավիղ գիտամեթոդական հանդես, Երևան ,2014:
5. Ушинский - ,,Собрание сочинений,, ,1948г.,стр.333:
6. Լարիսա Մորոզովա «Ինչպես ճիշտ և հետաքրքիր անցկացնել էքսկուրսիան մանկապարտեզում»
7. «Հայեցակարգ» գիտական և մեթոդական էլեկտրոնային ամսագիր.
8. URL` <https://mclkc.net/zanyatiya-s-detmi/konspekt-ckskursii-v-sredney-grupp.html>
9. URL` <http://e-koncept.ru/2016/76560.htm>: